„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке вроте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући гђе удове Мајна, лебарска улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 49. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 28. МАРТА 1893. ГОДИНА XXVIII.

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

„Христос воскресе!“ поздрављају се данас милиони православних народа, „Ваистину воскресе!“ одговара се радосним срцем, да је у васкрсењу Христовом забележена победа Христове вере, да су у данашњи дан анђели с небеса подигли тешку плочу с Христова гроба и он је устао из мртвих, васкрснуо је и узнео се у небеса, обасјан светлошћу правде и истине по што је народима показао пут, који води к спасу.

Христово Воскресење! Празников празник — торжество торжеств; да није Христос васкрсао све би било машта, све би било обмана.

После тешких мука, после проливене крви, када је разапет на Голготи испустио своју племениту душу ученици сахранише његово тело у мрачни гроб, а неверници поставише стражу, да га из гроба не би однели.

Али идеја, за коју је син Божији пролио крв, ваљало је да слави победу, после очајања морали су доћи дани радости, у срцима оних, који су се колебали ваљало је да се усади тврда вера — и анђели су одвалили тешки камен с његова гроба, из мрачног гроба синула је светлост и засенила очи стражарима неверницима, а он разапет на Голготи, о којему се држало, да је за навек умрьо васкрснуо је и тиме довршио и вековима предао своје велико, божије дело.

„Идите и кажите ученицима његовим да је устао из мртвих, и Он ће пред вама отићи у Галилеју“ — одговори анђео женама, које су тик у зору похитале да посете гроб Христа Спаситеља. И казано је ученицима, а ови су казали народима и сваки је веровао а верујући, дивио се мукама Сина Божијега и дивећи се веровао је, да је у своме Воскресењу за навек учврстио науку своју.

Само је Тома сумњао. Хтео је да се својим очима увери, хтео је да види Христа у ранама и крви, да се тако осведочи и осведочен, да се не колеба у свету истину Христових речи.

„А Христос га је уверио. Дошао је и показао му се, а он је ничице пао на земљу, славећи Христа Бога свога“.

„Христос воскресе!“ разлеже се радосни глас у срцима толиких милиона православних и кроз толико векова надахњује духом правде и истине, љубави и доброте оне, који верују у његову науку.

„Христос воскресе!“ разлеже се и данас широм српских земаља, радостан усклик из груди Србадије чиле, а све изгледа радосно, све весело — изгледа, као да се с неба пустио анђео наде, па теши невољне, соколи слабе, челичи колебљиве и просипајући радост, на крилима својим навешћује српском народу: народно воскресење! Где је ова сила, ова моћ, да на дан Христова Воскресења божанствена радост оживљава богате и сиромахе, сретне и невољне, здраве и болне? У вери! Вера је и у вери је она сила, која духове буди и одушевљава, која их племенитошћу пуни и љубављу спаја. Вера је она сила, која теши, блажи, велича и узноси.

Та вера слави данас победу, та вера данас неверницима каже: у Воскресењу је кључ божије истине, а довикује колебљивцима: у Воскресењу је крај вашој двоумици. Вера данас проговара вернима: верујте у Христа, ваше је блаженство небеско! „Христос воскресе!“ и „Ваистину воскресе!“ али српски народе, ти чврсти бедеме његове вере, непоколебљива челенко његове науке, српски народе, који су крвљу засведочио љубав Христу Спаситељу, који си осетио муке народног великог петка, на радосни дан, кад славиш Христово Воскресење, помишљаш ли кад ће ти сванути и твоје, народно — српско воскресење?!

СРБИНОВА БУДУЋНОСТ.

Гледајући за собом славну прошлост, посматрајући према прошлости слабу садашњост, стојимо на прагу наше будућности и као народ, који су времена и прилике потиснуле са његове висине, а разни непријатељи кроз толико векова прогањали и упропашћивали — надамо се бољим, лепшим данима, да накнадимо што смо изгубили, да се довинемо онога места, у кругу других народа, на којем смо некада светлили својим славним делима.

Позивамо се на прошлост и онима, који нам прете, да ће нас или морално или физично упропастити показујемо на славна дела наших предака, који су некада стварали у Српству златне епохе просвете и јунаштва.

Истина је: народ који имађаше своју прошлост, пуну славе и поноса, не може пропасти, ако се угледа у ту прошлост, ако су светли примери прошлих нараштаја урезани у срца садашњега — ако је томе народу прошлост учитељица будућности, ако је он, схвативши, да су стари нараштаји ишли добрим путем и сам схватио каковим путем мора сада ићи.

Србин се увек сећа својих предака. Дела њихова, она славна и витешка дела Србина соколе, челиче у данима тешкога искушења. Знајући, какве су беде и невоље притискивале српски народ од Косова, ипак им се одупрео својим истрајним пожртвовањем и данас се Србин теши, да ће он сретно преживети и све остале невоље, а теши се с тога што баца погледе своје на прошлост. Кад су наши претци могли да се одрже у тежим и горим данима, за што се он не би одржао и данас у борби за своја права?

Лепа је ово појава Србинова поноса српске прошлости. Лепа је и корисна. Поред слабога рада на пољу опште српске ствари, поред неспоразума, који влада по ширему Српству, а несретне себичне тесногрудости, која као да често пута угушује код многих осећај к општој срећи Српства, поред очевидне појаве, да се с дана у дан све више на олтару просвећенога родољубља гаси буктиња праве, искрене ни чим непомућене, непоколебане, а челичне народне свести, поред свега овога, узевши у обзир још и наше противнике и средства којима се боре против нас, овај понос ствара у нама наду у будућност и соколи нас у данима искушења.

А ми се надамо и надом крепимо, да ћемо поносни за старином пожелити поноса српског пред свим светом и за будућност и из ове неизвесне садашњости, која не стоји на правој стази наше прошлости, да ћемо српски народ извести на пут његове праве, извесне будућности, а то само онда и онда само када млађи нараштај васпитамо у православном и народном духу, кад и њему покажемо нашу прошлост — али и поучимо га у свему, ради чега су нам претци били славни, да би се и он, следећи њиховим примерима достојно одужио народу свом.

Лепо је и дично је спомињати витешка дела, нечувена пожртвовања српских јунака, али те јунаке су врлине красиле. Верске и народне врлине биле су некада у српскоме народу као ни једноме, дубоко укорењене, па и ако потчињен, прогоњен и ако лишен сваке просвете и слободе, да се у вери својој надахњује, ипак је српски народ био челичан, племенит јуначан и одушевљен за своју идеју, ипак је он знао да се бори и истрајући у борби да победи; и победио је силнике без ичије помоћи и извојштио је себи слободу, да му се свет дивио.

Борба Српства за Српство тако је величанствена, узвишена, да је ретко таке борбе код свих народа, свих времена.

Поуздан у своју веру, надахнут свим лепим врлинама братства, љубави, пожртвовања и племенитости духа, Србин је главу залагао за веру и слободу — а она једнодушност, оно ретко одушевљење, осим врло малених изнимака, препречише пута свакој себичности и тесногрудости тако да је српски народ, у доба тешке борбе за своју идеју изгледао на висини његове славе — идеалан.

Не да се порећи и не сме се порећи, да у народу још не провејава витешки дух и љубав к народности српској и вери православној, не може се затајити, да и данас Србин није одушевљен за српску ствар, та када би свега нестало, не може нестати успомене за старом славом, а она је била и увек остаје вечна искра на огњишту родољубља, да од времена на време распламти српска срца.

Али ипак нема данас онога некадашњег самопрегоревања, онога пожртвовања; у бољим временима, под бољим околностима — нема оног напретка у Српству, каквог је некада било.

Себичност је код неких овладала и мислећи често пута на своје личне користи, или не маре или занемарују опште добро; а неке је опет тесногрудост обузела, па се или отуђују од опште ствари или их често пута та тесногрудост одводи у борбу против опште ствари. А оне старе, свеопште, искрене, идеалне српске љубави, која би морала у један осећај спајати све осећаје свих Срба, која би их морала једнако одушевљавати, соколити и челичити — те спасоносне љубави као да понестаје, као да ишчезава из народних груди, а место ње појављују се разне мане, које отуђују и одвајају брата од брата, Србина од Србина.

Слаби су разлози оних, који хоће да ове мане правдају страначким обзирима, слабији тим пре, што се таквим начином не лече ране на народноме телу.

Истина је, којој се нико не противи, странака ваља да буде у свима народима и државама, али странака, задахнутих љубављу према општој цељи, странака у родољубивом духу.

Поред чињенице, да се код Срба у свима покрајинама шири неспоразум, да превлађује мржња, тесногрудост, несношљивост и отуђивање једних од других, поред чињенице, да су Срби често пута према својим противницима на крај срца, да у страначкој борби као да се не боре увек истином и не служе достојним средствима, која се не би никада имала пустити из вида, где се гаје врлине и држи до врлина — а по што се често пута страначким застором покривају многима мане и све се суди и расуђује са странач-

---

ПОДЛИСТАК.

ГУСЛАР.

Давно је било, давно за оне, који беху малена деца у доба, у које се бацамо мислима, да се сетимо милих успомена невиног детинства; давно је за те било, кад је пукла пушка с Невесиња и позвала сиротињу рају, да још једном бојак бије, да се још једном крстом и сабљом у руци подигне против некрста.

И закрвави се Херцегова земља — а кроз Дубровник гледасмо пролазити силне таборе турскога низама и аскера, који су ишли на заповест падише, да униште народ, који је развио барјак своје слободе. И после кратког времена силажаху с херцеговачких гора на обале дубровачког мора породице српских јунака, слабе жене са ситном дечицом у наручијама и изнемогли старци, да се склоне испред турског беса. Оцеви, мужеви, синови и браћа им остадоше у љутим херцеговачким кршима, да гину за крст часни и слободу златну, а њихови мили и драги утекоше у Дубровник, браћи својој по крви и имену — да заклоне главе и да се Богу моле, те да би једном пушка осветница у Србиновој руци навестила зору српске слободе у Војводини св. Саве. Ко би овде спомињао тужно стање бедних усташких породица! Ко би могао набројати све беде и невоље, које су подносиле, борећи се глађу, голотињом и разним болестима! Дубровчани им прискочише, по могућности у помоћ — али кад се у маленом граду згрну хиљаде бедних и невољних ту и најобилнија помоћ није довољна, ту је горак живот свима бегунцима, ту настаје очајање....

* * *

Много их је, који се диве српскоме покрету код римокатоличких Срба у Дубровнику и дивећи се чуде ономе одушевљењу приморске Србадије у борби за Српство и његове светиње

Али ко је пратио тај покрет од почетка, ко се уверио да су Срби римокатолици Срби из уверења, да у њиховим грудима српски осећаји загревају српску крвцу у жилама, тај се не ће чудити и не ће никад посумњати у добар успех српске ствари, као кад је Српство у оним крајевима основано — на чврстој основи српских идеала.

Српски покрет у Дубровнику почиње да се снажније шири, да силније утиче на браћу римокатолике од херцеговачког устанка.

Представите себи: мајка, побожна римокатолкиња води у римску цркву невино дете да се Богу моли. А у цркви с амвона црни језуита проповеда слово Божије и проповедајући дира речима, пуним злобе у — „шизматике!“ Спомињући њих описује их, као неке осуђенике, божије одметнике, у вама буди презир према њима, подбада вас на освету против њих и представља вам те „шизматике“ у црњој слици, што би представљао старе римске безбожнике или саме Турке. А невино дете слуша. Разуме и не разуме, схваћа и не схваћа. Речи мржње засађују се у његово младо срце и он, који је дошао у цркву да се напаја на врелу љубави, мрзи. Не зна за што, не зна ни кога мрзи — али тек мрзи. „Шизматике“ не познаје, мисли да их никад ни видио није, али кад су они гори од Турака, кад су божији одметници — промишља невино дете, како би то било славно, кад би их оно, малим ручицама уништило и док дете помишља, слушајући потомка Лојоловог семена, дотле мајка . . . уздише. Побожна жена верује, што јој се говори а у својој побожности ипак не помишља на освету. Она се моли Богу, да „шизматике“ обрати на прави пут. Мајка је разборитија, дете је невино. Мајка сажаљева, дете мрзи. И кад изађу из цркве — тек онда пита дете мајку своју: реци ми мајко, који су то „шизматици“, који се одметоше од Бога?

То су сине мој, рано моја, оне изгубљене душе, које се крсте с три прста, то су „Власи!“

* * *

Дубровачка општина сместила је породице усташа херцеговачких у табору, пространоме месту у градском предграђу „плочама“. Неки су спавали под шаторима, неки у маленим колибицама, а неки под ведрим небом. Плач и лелек чуо се на све стране. Херцеговачке мајке и љубовце увехле у лицу, бледе и истрошене изгледаху на пролазнике, да милост просе. Ситна дечица, гола и боса, савијаху се око њихових скута и траже хлеба, а изнемогли старци поседали па наслонив се на палицу бацили се у тешке мисли и само што им се из груди промаљају силни уздаси — а у овом или оном прикрајку слушате тешко стењање, или вапај рањеника. Борише се против Турака и рањене их донеше у Дубровник, да им мајке, жене и сестре видају ране или да на њиховим рукама испусте пећеничку душу. Једнима је размрскана глава, другима су очи избодене, овај без руке, онај сломјене ноге, а сви обливени српском крвљу, која цури из јуначких рана, добивених у борби за веру и слободу. Један издише, над другим се моле Богу и у руку му дају воштаницу, овај лелече под тешким мукама, онај шкрипи зубима и трпи — да не би расцвилио деце своје . . . .

И све тако непрестано траје од првог дана устанка!

* * *

Помислимо на оно невино дете Јуче било у цркви, данас иде у школу. Прича му учитељ о прошлој слави Дубровника града. Подсећа га на златна времена, када се на зидинама српске републике лепршао барјак српске слободе. И он који је јуче у цркви киптио мржњом, данас у школи узноси се поносом.

кога гледишта, ту се на сред пута, који води к општој цељи појавља раскрсница, народна се снага цепа, народни се појмови помућују и наравно народно тело слаби.

Погледајмо на цело Српство, раскомадано у више покрајина, у свакој покрајини чује се глас народни, али чују се и несугласице, које сметају и не даду, да се сви гласови народни слију у једну целину.

Ми сви то видимо и признајемо, па више пута и жалимо се на ове несугласице и неспоразуме — али као да им не проучавамо увек озбиљно узроке и тиме их не лечимо из корена.

Ваља се угледати на прошлост, и кад смо се уверили, да у српском народу није било много порока, којих данас имаде, да се ови пороци истребе, ваља се прихватити врлина. Кад се будемо постарали да оплемењавамо срца наше деце, да растворимо груди хришћанској љубави, да место тесногрудости код многих усађујемо братску предусретљивост, место освете племениту великодушност, место мржње љубав, кад истакнемо високо начело истине, и пред тим начелом се никада не поколебамо, тако да и пријатељима осудимо пороке а противницима признамо заслуге, кад будемо према сваком брату Србину снošљиви — онда ће престати неспоразума и несугласица, онда ће „питање личности“ ишчезавати у питању начела и народ ће с поуздањем гледати у своје прваке, уверен да се они боре за народно, а не за лично добро.

У врлинама лежи спас. Где нема врлина, нема светла живота, нема наде у будућност — па с тога јуначки, витешки народе српски, који поносом гледаш на твоју прошлост, оружај се врлинама, да још већим поносом погледаш у будућност твоју и тако оружан, борећи се истином за истину, ненадмашив у љубави према вери и светињи имена твога, великодушан према противницима, у чијим жилама тече српска крвца, буди истрајан у борби за опстанак, а истрајући победићеш и мораш победити, ако племенита срца, развијене свести, без мана и порока ступиш у борбу за права и начело, ако, поносећи се славом предака твојих будеш достојан имена њихова, да сваки син Српства остане непоколебљив у начелу, светао у карактеру, као што беху непоколебљиви и светла карактера претци-јунаци, ако сваки син Српства једнаким жаром родољубиве душе ступи колтару народности, да у светоме пламену патриотизма уништи све оно, што отуђује Србина од Србина и што га слаби, у одушевљењу гаси, а огрејан на том пламену дасхвати, како Србин сваку груду земље, ма у којој покрајини, мора љубити и за исту се жртвовати.

Србине! Оружан врлинама, ступи к том олтару патриотизма и тада погледај у твоју будућност!

Поглед по свету.

— Мађари су опет забринути. После Срба, Румуна и Словака устају и Русини, да и они протестују против уважања грађанскога брака, а уједно да подигну свој глас против притиска народности. Да је ситуација у Мађарској постала врло озбиљна, то они сада најбоље увиђају — па ипак не ће да се оставе оних средстава, с којих су и незадовољне све немађарске народности. Свакако народносни се покрет шири и ми сумњамо има ли средстава и начина ико да му на пут стане, осим да се задовољи правди и истини. Многи мађарски листови, заслепљени претераном мађаризацијом, саветују влади, да употреби противу свакога покрета најоштрије мере. Ти су савети врло опасни. Покрети су и настали усљед притиска, а наравна је посљедица, да ће се даљим притиском и сами покрети даље ширити.

— Усљед, нашим читаоцима познате афере Тиса-Ажбот, говорило се као поуздано, да ће се Тиса повући с политичкога поља. Јесу ли ти гласови били основани или нису тешко је разазнати, али види се да је нешто било у ствари по што Тисине присталице, калвини, непрестано му шаљу изјаве поверења, у којима отворено изражавају своју жељу, да би и даље радио на политичкоме пољу. У Бечу су незадовољни с држањем Тисе уверивши се да он данас свима владама ствара неприлике, па би збиља желели, да се повуче у миран живот — а тако исто мисле о Тиси у отменим будапештанским круговима.

— Јавили смо, да је састављено ново француско министарство, но по што нови чланови министарства нису познате и врло уважене личности, то је од јавнога мишљења ново министарство примљено са свим равнодушно. Не само монархички, али и многи републикански листови нису задовољни. С тога, с разлогом, многи мисле, да ће ово министарство бити краткога века, али ипак противници Француске не могу се, после панамске афере, радовати. Кад је република знала да се избави свих опасних посљедица из те афере показала је свима противницима, да је јака и чврста.

— На велики петак позвао је немачки цар државнога канцелара Каприви-ја, да га извести о афери новинара Брандеса. С почетка је цар мислио, да је Француска влада учинила неправду немачкоме подаником, али се, после Капривијева извештаја уверио о са свим противноме. Ствар је у овоме: У Паризу живио је немачки новинар Брандес и сваком приликом нападао Француге и француску владу; а да би доказао још већу мржњу према Французима научио је своју рођену децу да јавно певају песме, у којима се вређала Француска. С тога га је влада истерала из Париза При самоме одласку он је заједно с децом и женом певао изазивне песме, тако да се морала умешати полиција.

Заједнички сресни бирачки зборови по вароши.

Као што нам из Турског Бечеја пишу, заједнички сресни бирачки збор за три среза: перлески, модошки и врањевачки, што је за Цвети у Велики Бечкерек сазван био, испао је преко сваког очекивања добро. Бирача је до близу 1000 било из скоро свију општина, неке су свој изостанак писмено извиниле и свој пристанак на решења изјавиле.

На збору су била изабрана три председника и три перовође, и то из свакога среза по један. Збору је председавао г. Н. Максимовић, срп. народни учитељ из Т. Бечеја. Сваки срез је изабрао своје одборнике и своја два изасланика за општи бирачки збор.

После тога је саборски посланик модошког среза г. Мата Косовац у дугом, исцрпљивом и лепом говору, праћен одобравањем збора, изнео рад прошлог сабора и држање радикалног клуба, а на предлог председника из перлеског среза, г. Милана Ђорђевића, збор је једнодушно изразио своје поверење и благодарност целом радикалном клубу због држања и рада и уједно осудио поступак Исидора Ћирића и Стев. В. Поповића, који су отештавали и осујећивали извршавање саборских одлука.

Четврта тачка дневног реда била је: становиште бирача према идућем сабору гледе црквених протокола и грађанског брака. На позив збора устао је саборски посланик вароши Вел. Бечкерека др. Е. Гаврила и у темељном, разумљивом и одушевљеном говору изнео је пред бираче задаћу будућег сабора у погледу вођења црквених протокола и намере, да се уведе грађански брак, растумачио је шта су те установе, какве важности имају и какве опасности скривају за веру и српску народност и показао је, да су то само нове мере за помађаривање. Збор је говор пратио бурним одобравањем и живим узвицима: „Не ћемо, не ћемо!“ изразио је своје негодовање према тим реформама и прихватио и трећу тачку бечкеречких резолуција: да се изјави народни протест против те црквене политике данашње владе, што је уз одушевљен троструки израз оданости према Њег. Вел. нашему краљу једнодушно и учињено.

* * *

Ми се овој вести од срца радујемо и препоручујемо и осталим нашим варошима, да по примеру овом у своју средину позивају околне сеоске сресове и настоје, да се том приликом народу и бирачима изнесе цео рад прошлог сабора и обележе задаће идућег и уједно упозори на велику опасност, која нам прети од тих црквено-политичних реформама.

Ми овај начин заједничких зборова по вароши тим више одобравамо, што се исти много лакше спроведу од засебних по селима, а и кориснији су по општу ствар, јер је у вароши више слободе, где се и сељанин много слободније креће и осећа, где је даље од неке господе кнезова, бележника и солгабирова, који тим зборовима свес метње чине и народ неистинитим претњама плаше, као што нам то јасно показује поступак у ковинском и стапарском срезу и по сличним румунским и словачким зборовима у варошима пак има доста српске интелигенције, која је у стању полицијској самовољи на пут да стане и одбије све покушаје осујећивања и застрашивања. Осим тога ти зборови не треба да се просто због избора изасланика и одбора држе, но кад се већ народ покреће, то треба ту прилику употребити и народ обевестити, а по вароши има увек више интелигенције, која је у стању да изнесе рад прошлог и задаћу будућег сабора и предочи опасност садање црквене политике. Општа ствар и тиме добија на таким заједничким сресним зборовима, што том приликом цела околина с варошанима у додир долази, једномишљеници се упознају а вароши се омогући да руководи партијску народну ствар целе околине, јер су на то вароши са својим интелигентним живљем и позване да чине.

Поново дакле одобравајући тај покрет Бечкеречана, Перлежана, Модошана и Врањевчана, позивамо и све наше остале вароши, да оваке зборове што пре сазову, своју околину за избор организују и протестују против данашње црквене политике!

СРПСТВО.

Србија. О првом састанку народне скупштине добијамо овај извештај из Београда:

„Први претходни скупштински састанак отворен је у четвртак у 10 часова пре подне

Још у 8 часова из јутра почеле су се пунити галерије. За час је било све пуно. И новинарска ложа била је пуна.

Око 9 и по часова почели су долазити посланици. Прво су у групи дошли радикали, па г. Гарашанин с г. Новаковићем, а за тим либерали опет у групи.

У 10 часова појавили су се и министри сви осим министра војног.

Одмах чим су министри ступили у скупштинску дворану народни посланик поп Марко, отпочео је уобичајени црквени обред По што је то свршено било устаде неготински посланик Димитрије Машић, те за привременог председника, према пропису пословног реда, предложи министра просвете г. Јована Ђорђевића.

Опозиција од овог није направила капитално питање, него је усвојила предлог Машића. Истина потекао је и један предлог радикала за г. Тодора Туцаковића, као најстаријег посланика, али се преко њега прешло на даљи рад. Опозиција није хтела правити питање ни од избора секретара, који су изабрани на предлог привременог председника, а којих је четворица: Генчић, Богатинчевић, Сава Илић и др. Ј. Видаковић. Али кад је дошло на ред да се бирају секције, устаде Паја Вуковић, те у име радикалних посланика затражи да се пре избора секција прочита списак посланика, како би се видело колико свега има и колико их је на окупу.

На овај уместан захтев либерали нису хтели да пристану. Поглавито то није хтео допустити министар Рибарац. Андра Николић и др. Милован Миловановић објаснили су смисао 3. чл. пословног реда. Г. Николић је напоменуо, да је захтев радикала на основу закона и позвао је чланове владине странке на заједнички споразум, без ког се не ће моћи ништа учинити у почетку скупштинског рада. Г. Миловановић опет нагласио је, како је прозивка потребна те да се зна кога има у скупштини.

Рибарац није дозволио прозива. Радикални посланици морали су од тога питања направити главно питање, од кога је зависио број радикалних посланика у скупштини, те су листом сви скупштину оставили. Напредњачки посланици остали су.

По изласку ридикала устао је Рибарац те напоменуо, да су радикали направили гунгулу, али да ће он ипак наћи начина, да се послужи интересима земље и отаџбине!

После ових изговорених речи устао је г. Гарашанин, те од председника тражи бројно стање осталих посланика у скупштини. *По што је председник* био толико збуњен, те му готово никаквог одговора није могао дати, г. Гарашанин извадио је лист артије, на којој је била написана изјава посланика напредне странке. Ту је изјаву г. Гарашанин прочитао. Изјава та гласи:

„По члану 80. земаљског устава државни одбор утврдио је да целокупан број посланика за ову скупску периоду, треба да буде 134.

По члану 110 земаљског устава за решавање у скупштини треба да буде у њој више од половине уставом одређеног броја посланика, треба дакле да има 68 посланика.

Тога броја на овом састанку нема. Скупштина је у немогућности да свој рад отпочне, јер све што она у овом другом стању отпочне, било би противно јасно изреченој наредби уставној.

Ми, који припадамо напредној странци, у скупштини сматрамо да посланички мандат има вредности и снаге само онда кад се у границама устава и закона креће и да наше није да суделујемо у раду, који би на првом кораку лишио ову скупштинску периоду сваке уставне подлоге, нити да се нашим присуством учинимо учесницима радње, ко-

---

Не пита и не размишља за дедове своје, ко су били и како су се звали. Он само једно зна и једно верује, да су били славни. А за што би и питао? Казали би му: „твоји су дедови били римокатолици, били су они, који су исто тако мрзили „шизматике,“ као што их и ти мрзиш!“

* * *

Ноћ је. Тиха, дивна пролетња ноћ. Плаво се јужно небо осуло милионима сјајних звезда, у свемиру влада тишина, само што тихи поветарац с херцеговачких гора ћарлија мирним, непрегледним сињим морем. Све немо, све мирно... само онамо подалеко у „табору“ онамо где пађенички живот проводе бегунци, где издишу јунаци српске слободе, чује се оно дивно гуђење јаворових гусала, чује се како око жалобних али божанствених звукова јаворових гусала извија песма из уста старца гуслара... и ти вас звуци у срце дирају, гласови песме гусларе опајају вас неком тугом, неком жалошћу, пуном величанства!

Сећате ли се оног детета? И оно је тамо! Искало је допуст у своје мајке, да слуша што гуслар пева и отрчало до гуслара, па се наместило до друге сиротинске херцеговачке деце, до мајки, сестара и љубовца, до бедних и изнемоглих стараца... да чује и мајци каже, шта им гуслар пева.

А стари слепац одпочео песму од Косова. Спомиње Лазара и Обилића. Наставио песму о Вељку и Синђелићу, па дошао до сиротињске раје. Гуди гудало а из груди му песма лети, у песми им пева и опева турске зулуме и свирепства турска, па износи јунаке и хајдуке, слави им дела и витештва и славећи... измамљује свима наоколо сузу из ока.

а дете слуша... и њега песма дира, и у њему се осећаји буде, и оно плаче, и оно се заноси... та осећа у ранама српских јунака ране на својему телу, у болима сиротиње раје своје боле, крв проговара у његовим жилама, његово срце куца у његовим грудима, полетео би, загрлио, пољубио ону децу херцеговачку — али он се сећа! Сећа се црног језуите, сећа се „шизматика“ и пред страхом божије казне, хтео би да се уклони, да побегне... док не подвикну гуслар седи:

„За крст часни и слободу златну!“ За крст часни? мисли он Дакле и ово су хришћани, и ови се боре за веру Христа Спаситеља?

* * *

Мајко, јесу ли Хришћани „власи“?

Јесу, дете моје.

Па за што да их мрзим, кад говоре као што и ја говорим, кад верују као што и ја верујем; кад мене боли, што и њих боли... кад се боре за барјак слободе?

Али не верују, каже побожна мајка, не верују, као и ми! Одметници су — не верују у папу!

* * *

Од детета постао момак. Постао је зрео, да папу одели од Бога. Постао је свестан, да мржња није љубав — и вера да се не шири мржњом, него љубављу. Завирио је у прошлост и видио, да су му дедови дошли из оне земље, у којој су се борили они, које је он гледао издисати под мукама добивених рана. Сећао се крви рањеника и осетио, да је она крв једнака његовој крви, долазила му је на памет гусларева песма и сетио се славе погинулих јунака, схватио је дух слободе и помишљајући на доба, када је тај дух у Дубровнику владао, сетио се оних, који су пали за слободу. Гусларева песма убацила је искру патриотизма у његово срце, а ветар истине потпиривао је ту искру — и тај момак осетио је: ко је и шта је.

А ко је? А шта је?... Језуите му веле: створ, да мрзи брата свога!... Да мрзи?... Да мрзи оне, које је гледао како јуначки сносе бреме тешке судбине своје, борећи се за Христову веру?... Да мрзи оне, које је он у песми гусларевој признао за браћу своју?...

* * *

Чита прошлост народа свога. На лицу му сија радост, очи му се светле од узбуђења, крвца ври у његовим жилама, прихваћа свету књигу прошлости, приближује је топлим уснама — љуби је из благодарности, што је у њој упознао истину. У њој је нашао оно, што је у римској цркви изгубио: љубав к роду своме! И што је пре мрзио, данас љуби; чега се пре плашио, данас обожава; осећаје, које му је у срце засадила гусларева песма, нашао је потврђене у књизи прошлости и растворио им је још већма груди своје; где су црни људи хтели да посеју лаж, он је усадио истину, — и сад га више не питајте: ко је?... Та он вам сам поносом одговара, да је — Србин!

* * *

Има их па се чуде: од куда и Срба римокатолика! — За што да се чуде?... Ако је римска вера вековима гасила у њиховим грудима искру српског родољубља, гусларева је песма потпиривала и гусларевом песмом српски се осећај у њиховим срцима засадио — а кад је осећај у срцу, доста је само један зрачак истине, да поруши све језуитске обмане!

Србин римокатолик.

ја би стајала у опреци с уставом земаљским и да примимо одговорност за њу. И с ових разлога част нам је изјавити, да се ми, независно од наше воље, налазимо спречени, да се данас нашој посланичкој дужности одзовемо и да за то са овога састанка одлазимо, изјављујући у исто време да ћемо наша посланичка места у скупштини заузети и нашој посланичкој дужности одговорити, чим се радови скупштине буду свели у границе, које је устав земаљски положио."

По прочитању устао је Гарашанин и оставио скупштинску салу а за њим упутио се и г. Новаковић.

После овога чина устао је понова Рибарац, те напоменуо, да ово није скупштина, те не мора бити 68 посланика колико прописује чл. 110. устава, јер се тај члан односи на скупштину, која се већ конституисала. Тако неоправдано тумачење примили су заоставши либерални посланици за готово, те остадоше у скупштини и изврше избор девет секција.

То је у кратко ток рада на првом претходном скупштинском састанку. А сад ћемо да учинимо још неколико напомена.

Радикали су заузели левицу. Напредњаци сами су такође на левици, али су заузели крајњу клупу. Либерали су сели на десницу.

На улици је било много света. Примећено је врло много цивилних жандара у скупштини и на улици.

Састанак је закључен после 11 часова. Нов није заказан.

Црна Гора. „Глас Црногорца" јавља, да се кнежевић Данило повратио са свога пута на Цетиње.

— Јавили смо, како се ради на томе, да чувени правник г. Валтасар Богишић постане министром правде у Црној Гори. По што г. Богишић спада у најславније правнике не само у Словенству, него и у целоме свету, а син је нашега Дубровника и по што би ово био први министар правде у Црној Гори готово сва српска штампа поздравила је одушевљењем намеру витешкога кнеза Николе. Како се од неколико дана г. Валтасар Богишић налази на Цетињу сваки верује у то, да се о овој ствари воде преговори.

— Уваженог српског књижевника госп. др. Лазу Томановића, уредника „Гл. Црногорца" задесила је велика породична несрећа. Умрла му је на 17. о. м. мила мајка. Покојница је била чувена у своме месту (Лепетанима, Боки Которској) као ревна домаћица и брижљива мајка. Лака јој била црна земља!

Далмација. Јављају из Дубровника, да је готов споменик бесмртнога песника Ивана Гундулића, ког је израдио чувени вајар г. Рендић у Трсту, али по што ће се, због разних разлога, задоцнити левањем споменика у Бечу, то је одбор приморан да прославу открића овога споменика одгоди до месеца јула. У почетку је одбор био тога мишљења, да прослава буде почетком маја месеца и ма да су многи родољуби желели, да се дан прославе обави бар августа или септембра, одбор из важних разлога није на то могао пристати. Истина они, који су тражили одгађање прославе за август или септембар имали су право у толико, што би тада било могуће да оде у Дубровник много професора, учитеља а и ђака, као када су школске ферије, али и одбор је с оправданим разлозима био за то, да се прослава држи у мају месецу, — ма да нам није слободно те разлоге у јавност износити. Оволико само бележимо, да на основу поуздане вести признамо и дубровачкоме одбору, да је увек имао у виду српске интересе. Али сада, када је одбор приморан да одгоди прославу до јула и тиме падају сви они разлози, који су га руководили да се прослава обави месеца маја, држимо да би добро било, када би се прослава одгодила до августа и септембра, а да се тако задовољи многима, који су већ изјавили да би похитали у наш Дубровник. Свакако, ако се прослава одржи и месеца јула надати се, да ће се на ту прославу око споменика најславнијег српског песника сакупити много Срба из свих крајева, како би тиме дали видљива знака поштовања великану-песнику и одазвали се, као прави Срби православни позиву наше браће Срба римокатолика.

— Општински избори у Дубровнику обавиће се првих дана месеца маја. Српска странка је сигурна у победи.

СЛОВЕНСТВО.

Чешка. О говору, ког је држао др. Херолд у политичком друштву винохрадскога округа, о чему су извештени наши читаоци, расправљају данас многе словенске и несловенске новине. Наравно да се противници Словенства највише љуте на оно одлучно захтевање, да се аустријски цар крунише у Прагу круном чешкога краља. По што је у своме говору др. Херолд нагласио, да се варају противници, ако мисле, да ће у борби против Чеха моћи увек и остале Словене водити, бечки листови иронично одговарају, како су остали Словени мање фантастични од Чеха. Схваћамо овај одговор немачких листова, али се надамо да ће га схватити и Словени. Влада рачунајући па нашу поцепаност мисли из тога опет вадити користи, као и до сада. Али надати се, да ће се прваци свих словенских народа освестити и узајамним познавањем, узајамним радом на књижевном и политичком пољу, да ће рушити све препоне, које су нам сметале, да једни другима у борби за Словенство пружимо словенске руке. До данас смо се на ту узајамност врло мало обзирали. Једно словенско племе често пута владало се према приликама и околностима само у границама своје користи и ако би му се из Беча само обећало, да ће му се у нечем бар попустити, често пута је било довољно да се оно поведе за Бечом и да му послужи у борби против другог словенског племена. Фалило нам је много пута ширег погледа, да радимо за Словенство и да једно племе помогне другоме, па оно за то и страдало, уверено да ће му оно друго словенско племе после, кад извојшти себи победу помоћи. Највећи, а готово и једини разлози овоме отуђивању леже у томе, што се ми Словени не познајемо узајамно, што не проучавамо једни друге, а нарочито што се често пута одушевљавамо за туђом културом, не марећи за ону братских нам словенских народа. Да се растављени духови једнога и истога тела зближе најпреча је потреба, да се ради на духовноме јединству. А ту може највише помоћи: књижевност. До сада се на тој идеји духовног словенског јединства мало радило и осећале су се штетне последице на политичкоме пољу. Али као да ће се и ту, хвала буди и овом приликом Чесима, од сада радити озбиљније. Чеси су и до сада најмарљивије од свих осталих Словена, упознавали свој народ с умотворима и особинама осталих словенских народа. Нема готово ни једног знаменитијег дела из српске, руске, хрватске, пољске а и бугарске књижевности, који не би био преведен на чешки језик. Та када се само сетимо како се и колико код њих писало о нама Србима, онда се ни најмање не чудимо, што браћа Чеси у Прагу познају српски народ. Отуд и она симпатија Чеха према Србима, отуд оно одушевљење код њих, када прате сваки словенски напредак код свих Словена. Патриотски рад њихових књижевника порушио је код њих свако одвајање од Словенства, па су с тога Чеси, као римокатолици не само сношљиви према православљу, него су управо и одушевљени за православном вером. Док се н. пр. између Хрвата и Срба има приписати у грех највише верској несношљивости, што су ова најближа браћа завађена, док има и самих Срба неправославних, који из мржње према православљу не ће да се признају Србима, дотле су Чеси поштоваоци православља, а у многим приликама устали су на обрану ове чисто словенске вере, као да су и сами православни. Нема скоро ни једног образованог Чеха, који не би знао ћирилице, јер су потпуно уверени, да су православна вера и ћирилица саставни делови словенског живља. Рад на духовном слав. јединству, народна слов. просвета, створила је у Чесима просвећено родољубље и с тога су они данас и достојни и заслужни представници Словенства у монархији. Али, када се Немци још надају користи из словенских неспоразума, а Чеси овако раде, верујемо да ће се овај рад браће Чеха продужити и на све Словене и да ће Немцима и последња нада ишчезнути. Верујемо — а у то верују и Чеси. То је казао др. Херлод; а они што кажу, то и остварују. У Прагу има ђака свих словенских народа, Чеси ће знати, да их одушеве за идеју духовног словенског јединства, како би ови синови разних словенских народа после сваки у своме народу био апостол тога јединства. Скоро је у том смислу био и састанак словенских ђака у Прагу, о којему смо говорили. Сада чешки прваци обећавају, да ће резолуције тога састанка помагати. Мило нам је — да су се они, чешки прваци, појавили на чело покрета да се у Словенству утврди духовна заједница.

Истра. Словенски покрет у Истри, коме су на челу тамошњи Хрвати, све се више шири, а нарочито међу омладином. Тако је ових дана хрватска омладина у Поречу држала свој састанак, па којему је закључила, да се омладинци сваке године о школским феријама разиђу по народу и да тако у народу буде народну свест. По што у Истри у огромној већини живе Хрвати и Словенци, а потиснути су од талијанске мањине, по што се дакле развила борба Словенства против Талијанштини радујемо се сваком покрету Словена и као Срби желимо Хрватима и Словенцима успеха, а желимо им га с тога, што су нам Хрвати, ма како они често нас вређали, опет ближи од Талијана. Особито нам је мило, што су на челу хрв. странке људи, задахнути духом српско-хрватске слоге, а то се најбоље види по писању лепо уређиваног органа хрватске странке „Il diritto Croato", који излази на талијанскоме језику, а који с највећом симпатијом прати све српске ствари. Када би се многи хрватски листови угледали на овај лист у многоме би попустила она, у сваком погледу неоправдана, а са словенскога гледишта и сваке осуде достојна мржња Хрвата против Срба.

Галиција. Народносни покрети у Угарској, нарочито нови гласови о покрету угарских Русина, младочешко држање против владе пробудили су многе пољске прваке, да и они увиде како данас Пољаци служе Тафеу као просто средство да притискује Словене. У Галицији су почели неки великаши отворено изражавати своје незадовољство против владе, а појавља се међу пољском омладином, истина још малена али одушевљена фракција, да стане пољском покрету на чело, како би и Пољаци ослободивши се неких политичких и верских предрасуда пружили руку осталој браћи Словенима.

— У Лавову ће скоро почети врло интересантна парница. Оптужен је чувени пољски сликар Корнелије Устијанов. У једној цркви сликао је он пакао по жељи наручитеља. Наравно кад је ту пакао, ваља да наслика ђаволе и грешнике, које ђаволи муче и злостављају. Устијанов сад међ ђаволима наслика неколико врло отмених чиновника, па и самог намесника, а међу грешницима опет неколико познатих Пољака, који су свој народ изневерили. Становници су јатомице долазили у цркву да виде тај пакао, али су увређени, у споразуму с државним одветништвом тужили сликара — за јавну увреду.

„ПРОДАНА НЕВЕСТА".

Чешка народна опера од Бедриха Сметане.

Прошле недеље давала се „Продана невеста" у бечком позоришту на немачком језику. Сви бечки листови славом узносе „Продану невесту"; успех је био величанствен. Нека места, као двопев у другој и шестопев у трећој радњи морадоше се поновити при отвореној сцени. Приликом међународне музичке изложбе у Бечу давала се „Продана невеста" на чешком језику с чешким оперским особљем и позоришним оркестром прашким. Тада је славило триумфе у првом реду музичко дело, а и ванредно извођење, како од стране оперског особља тако и гласовитог оркестра чешког народног позоришта. Сви листови потврђују необичан успех Сметанове опере, признајући уједно, да се представа на немачком језику с бечким особљем не може мерити с представом чланова чешког народног позоришта.

„Продана невеста" је за цело ванредни музички умотвор. Сама отворка (увертира) по себи је већ ремек дело, а у целој опери провејава свежа музика, пуна заношљивих мелодија и у свима деловима музике засведочава се генијални музичар. Нема ничега усиљеногa него је све природно и лаким током мелодије доводи човека у разна расположења, пуна музичких наслада. „Продана невеста" представљала се први пут 1866. г. у Прагу, у тадашњем привременом позоришту чешком. Првобитно написана је била у две радње и по критици тадашњој судећи није наилазила на опште симпатије. Неки су је хвалили и уздизали као народну чешку оперу, а неки се нису могли да загреју и да се сложе с том хвалом. После неког времена латио се Сметана по ново посла, да музику „Продане невесте" прошири и подели у три радње, те је написао за сваку радњу и по један балет. Од тога доба почиње да игра важну улогу „Продана невеста", те и оно мало замерача нестаде, као да их и није било. У тој опери оличене су верно друштвене прилике у Чешкој. Свака појава изнаша на позорницу поједине прилике чешког друштвеног живота, а у свакој се огледа верна слика догађаја. Само је либрето по себи сретне руке, једно од најбољих, а може се рећи и најбоље од свију досадањих чешких. Тема је природно израђена и у свима појединостима одговара задатку и захтевима. То либрето написао је К. Сабина негда врло уважени и даровит књижевник чешки, који је доцније због јадне прошлости и уходства презрен био не само од својих пређашњих пријатеља и поштовалаца, него и од целог чешког народа.

Што се укупне музике тиче у „Проданој невести" не зна се управо, шта је лепше једно од другог и шта је најлепше, почевши од прве радње па све до краја. Зборови, самопеви, двопеви и т. д. као и музика за балет од силнога су утиска, а нарочито божанствени шестопев у трећој радњи неодољивом силом опија душу човечију. Ко је имао прилике једанпут слушати и видети „Продану невесту" тај с дубоким осећајима оставља позориште жалећи, што се већ свршило, а желећи да се што пре да прилика, да је опет чује. Сметана је написао осим „Продане невесте" и друге опере као: „Branibori v Čechách", „Hubička", „Dalibor", „Libuše" те неки би „Dalibor"-у хтели да даду предност и над „Проданом невестом", али огромна већина уздиже и слави „Продану невесту" као прву над свима операма чешким.

Сметану, творца народ. чешке опере у животу несретни је усуд постигао. Патио се доста за живота свога, те када је требао да ужива дане славе своје, онда је губећи слух мало по мало пред своју смрт најпосле са свим оглувио.

Што је „Жизњ за Царја" од Глинке за руски народ а у неколико „Халка" од Мњушка за пољски народ, то је „Продана невеста" од Сметане само још у необичнијем саразмеру за чешки народ. И заиста „Продана невеста" генијалнога Сметане осваја срца слушалаца и сваки се, слушајући је, напаја необичним а ванредним осећајима, који тако силно утичу на човека. Слава Сметани!

НА ЗНАЊЕ.

Част ми је јавити поштованој читалачкој публици, да је данашњи број „Заставе" последњи под мојим уредништвом. Упитан с више страна за узрок одступања мог, желим и овом приликом, као увек до сада, истину казати. Узрок одступања мог од уредништва не лежи, као што се с више страна претпоставља, у несугласицама између „одбора за руковање „Заставом" и мене, јер несугласица тих од првог дана ступања мог у дужност па све до данас није било, нити је одбор икада и најмање и једном приликом утицао на мој рад око уређивања „Заставе". Узрок одступања мога је тај, што сам се ја само привремено (до згодне замене) примио уредништва, а крај овога месеца ставих за последњи, одређени рок. Од тога дана прелази „Застава" из руку садашњег одбора у руке власништва — Милетићеве породице, с надом да ће читалачка публика и од сада, као и до сада с вољом и љубављу пригрлити Милетићеву „Заставу".

Праштајући се од читалачке публике и садругова својих, захваљујем срдачно свима, који су ми својим наклоностима усмено, брзојавно и писмено израза дали.

У Новом Саду, 28. марта 1893.

ДР. ЈОВАН ПАЧУ.

Вести из места и са стране.

† **Миливој Трумић.** Из Винковаца стигла нам је жалосна вест, да је тамо дана 23. марта нагло преминуо, овај вредни и радини Србин. Покојник је био власник штампарије у Винковцима. Одушевљен за све што је српско, радо се саузимао за сваку српску ствар и свим жаром своје племените душе љубио је српски народ. Као Србин-родољуб, био је поштован у Винковцима и целове Срему. Урезавши дубоко у своје срце име старине-великана Светозара Милетића најмилије му беше говорити о својим доживљајима из светлог Милетићевог доба, а увек је живео у тој нади, да ће се то доба и повратити. Умрло је у цвету живота, навршивши тек 40-годину. Жалећи за губитком овог родољуба, нарочито сада када нам је таких од велике потребе над прераним гробом милога покојника одајемо достојну пошту његовим заслугама. Лака му била груда српске земље, коју је у срцу носио и срцем љубио!

Ретка старост. У Зупцима, у Црној Гори, живи старац Милан Шалтић има му 112 година, његовој жени близу 100 година. Старац није никада радио земље. Као младић био је пастир, а после је отишао у Цариград. Стекао је прилично новаца и лепо је живио док му не порастеше синови. Види, а довољно и чује, лепо се разговара. Једе, пије и спава слатко. Дувана не пуши. Још је доста снажан.

Мађари против др. Трипон-а. У многим мађарским листовима читају се оштри нападаји против румунског родољуба дра Трипона. Шта им је скривио? На јавном збору Румуна у Бистрици, говорећи о грађанском браку др. Трипон између осталог казао је и ово: „Од сад ће млади заручници добивати први благослов, не у цркви пред олтаром, него у општинској канцеларији пред чиновником. Дете не ће од сада бити записано у Матицу као Јуон или Ону, него Јанош или Пирошка. Наравно да је ово довољно, да дирне у срце сваког родољуба, па је и Румуне, а Мађари схваћајући силу ових речи устају против др. Трипона, који је у осталом казао истину.

Хиљаду адвоката. Број чланова будимпештанске адвокатске коморе износио је прошле недеље равно хиљаду. Један правнички стручан лист донео је том приликом статистику о споредном и главном занимању тих адвоката. Између њих хиљаду има их 40 саборских посланика, 32 општинска представника, 71 резервни официр, 30 официра земаљске одбране, 12 уредника, 22 стручна списатеља, 12 новинара, 13 белетриста, 3 позоришна писца, 1 виртуоз на гласовиру, 1 консул и 1 сликар.

Мађари и Немци. У општини Дагској живе Мађари и Немци. До сада је био обичај да свештеник проповеда на немачком језику, али Мађари се обратише своме примасу Васари-ју, да би наредио да се проповеди држе и на мађарском језику. Васари им је задовољио. Прошлог римокатоличког ускршњег понедеоника почео је свештеник мађарски проповедати, али Немци оставише цркву, ноћу разлупаше све прозоре на стану свештеника. Усљед овог породила се полемика између мађарских и немачких листова, као што је са свим паравно, јер тешко је одлучити јесу ли претеранији Мађари или Немци у однарођавању других народности. Познавајући наш положај и прилике у којима се налазимо, с нашег српског и словенског гледишта, могло би се само приметити Мађарима, да ли Русија и Немце „плаћа рубљима", да агитују против мађаризма у црквама, а Немцима би се опет могло довикнути: како је то да су осетљиви кад осете против себе мађаризам, а не верују праведним и оправданим жалбама Срба, Словака и Румуна, кад се ови жале на јавни и очити притисак од мађаризма?

Потонуо пароброд. Султанов пароброд потонуо је прошлога четвутка код Долма Багче. Утопио се капетан и 40 морнара. Пароброд је био врло елегантан а саграђен по најмодернијем источном укусу. Вредио је преко 500.000 фор.

Мађаризам. У словачкој општини Ашодској догодио се опет такав случај, који још једном доказује неоправдано, нехумано и сваке осуде достојно понашање Мађара према Словацима. У тој чистој словачкој општини захтевало је неколико Мађарачиновника и помађарених Словака, да се у цркви поје не само словачки него и мађарски. Словаци су се томе противили у седници црквеног старешинства, али видевши, да су им сви разлози пред силом слаби изађоше на поље. По што је и свештеник на страни Словака, а он не ће да служи у цркви, где Мађари хоће да воде политику не зна се како ће се ова ствар решити, јер је тешко да позвани фактори у данашњим приликама, кад је мађаризам отео маха задовоље правду и закон. Вредно је забележити, да су и овог пута мађарски листови подигли вику на Словаке, сумњичећи их, како стоје на служби руских агената, по што, по њиховом мишљењу, само они, који с Русијом коспирују, моле се Богу на словенским језицима.

Књижевност.

Сукоб и како се Едисон оженио, америкске приче, превод Ивана Иванића. Београд. Штампарија Светозара Николића, 1893. Цена 20 пр. дин. или 10 новч.

Као што се многе приче американске н. пр. Твенове и друге, које се и у нас преваћају већином из подлистака страних новина, истичу занимљивом садржином и вештим обликом — тако нам се приказују приче Филипа Бергеса у преводу Ивана Иванића. Обе споменуте су приче фељтонског облика, а амерички хумор не да прекинути читања. Врло је ретко, да преводиоци спомену: са кога су језика превели. То није учинио ни Иван Иванић. Обичава се, да преводиоци већином дају преведеном делу други наслов, а не као што је у оригиналу и шта више да не ће ни да спомену наслова у оригиналу. Иванић је ово учинио. Споменуте примедбе изгледају незнатне (па још у преводном делу!), али не ће бити да је тако. Иванићу би слободни били да препоручимо, да нас, кад већ троши време, изненађује и другим стварима знанствене и поучне природе; а томе се имамо и надати од вредног српског књижевника и вештог новинара. **К.**

Позив на претплату.

Свршетком овог месеца истиче претплата на „Заставу“ онима, који су платили само за прву четврт. Сад отварамо претплату за другу четврт.

Шта је „Застава“ била и шта је она данас, о томе — мислимо — није потребно говорити

„Застава“ ће се и од сад, као и до сада, лепршати у табору нашег народа, на бедему народносном, автономном и напредном.

Цена је „Застави“ означена на челу листа.

Обраћамо се својим начелним пријатељима, да нас својски потпомогну и скупљањем претплатника.

Овом приликом и опет обраћамо пажњу на бројеве „Заставе“ од петка, који су удешени за најшире кругове. Засебна претплата само на те бројеве износи 3 фор. годишње.

У Новом Саду, 25. марта 1893.

АДМИНИСТРАЦИЈА „ЗАСТАВЕ“.

Новије вести.

Беч. Овде је дошао из Софије кнез Кобург. Његово венчање с принцезом Марijом од Парме обавиће се око 20. априла по римском.

Будимпешта. Барон Бела Атцел, чији је избор уништила два пута заступничка кућа по што нема, по њеном мишљењу, изборнога права, опет је у Бодајку једногласно изабран.

Београд. По што у скупштини, после иступања радикала и напредњака, нема довољног броја посланика, да би скупштина могла донети и једног закључка, ипак влада и незаконитим бројем хоће да одржи скупштину. У земљи влада велика узрујаност.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ.“

(Стигао 26 марта у 2 сах. после подне.)

Нови Сивац. Збор који се требао одржати трећи дан Воскресења забрањен је.

ОГЛАСИ.

Ganz feid. bedruckte Foulards 85 kr. bis **fl. 3.65** p. Met. — (ca. 450 versch. Dispositi.) — sowie **schwarze, weiße** und **farbige** Seidenstoffe von **45 kr.** bis **fl. 11 65** per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damafte etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 aersch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. 713

Seiden-Fabrik G. Henneberg k. u. k. Hofl. Zürich.

ДАВИДА ЋУРЧИЋА

ЗНАТНО ПОВЕЋАНОЈ

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНОЈ И ПЛАТНА ТРГОВИНИ

стигао је нов пролетњи еспап од најјефтиније до најфиније врсте. Трговина је тако сортирана да се са сваком великоварошком трговином смело такмачити може. Модне ствари стижу свакад по излазу одма непосредно из творница. Платну се нарочито велика пажња обраћа.

Нови Сад, у априлу 1893. 160 1—3

Мануфактурна и мешовита трговина

J. МИХАЈЛОВИЋА

У ХРТКОВЦИ (Срем)

потребује једног помоћника. Мануфактуристе имају првенство. 158 1—3

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА

С. А. КРСТОНОШИЋА

У МИТРОВИЦИ

161 потребује једног горенапоменутој радњи вичног помоћника, који говори осим српског језика јоште немачки и мађарски. — Ступити може одмах. 1—2

НИСУ ИГРАЧКЕ!

НЕМА ШАЛЕ! НЕМА ПРЕВАРЕ!

ЧИСТА И ПРАВА ИСТИНА!

Сваке је хвале вредно набавити познату америчку збирку у Чикагу од 10 комада изврсних предмета, међу којима је и један правилно удешен сахат за џеп.

Само фор. 3·80.

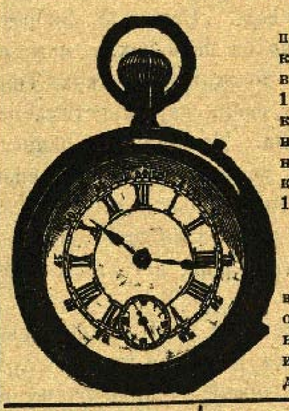

1 ремонтоар-сахат за џеп, потпуно правилно удешен са каваљком за секунде у никловом склопу, 1 ланац за сахат, 1 бележница, 1 новчаник за крупаше, 2 дугмета за манжетне, 1 чешаљ за џеп, 1 нож од никла и чачкалица, 1 бечка крајоц, 1 мала справа за ватру, 1 придевача.

Све заједно вреди

само фор. 3.80.

Сахат за џеп сам за себе, вреди више, а обвезујем се овим отворено, да ћу новац одмах натраг вратити, ако сахат не иде добро. — Даље може се добити:

Са двоструким заклопцем ремонтоар-сахат фор. 6.	Прави сребрни ремонтоар-сахат, фино израђен ф. 7.	Сахат за женске од никла фор. 5. од сребра фор. 8.

Прави сребрни анкер-ремонтоар — са двоструким заклопцем са 3 тешка сребрна заклопца, богато израђен са 15—22 рубина, место 20 фор., само 12 фор.

Ланаца за сахат по 30 н., 50 н., 1 фор. од сребра 3, 4 и 5 фор. За сваки сахат се јамчи, за оне, који се не допадају, враћа се новац натраг. — Наруџбине отправљају се обратном поштом per Nachnahme. 102 5—6

Amerik. Taschen-Uhren-Exportation:

FEKETE,

Wien, V. Rüdigergasse Nr. 1/34.

ГЛАСОВИТИХ ПРАВИХ „ЗАДАРСКИХ“ ЛУКСАРДОВИХ ЛИКЕРА

Марасхино, Суракао, Ванилие, Анисет и др. Имадем главно складиште за Срем. Препоручујем на мало и велико по оригиналним ценама. Такођер препоручујем моје добро снабдевено стовариште славонских, далматинских и италијанских бела, шиљер и црна вина, као и пештанска пива на велико, вина у количини од 100 литара, а пива од 25 литара.

Леополд Шварц,

74 19—24 у Новом Сланкамену.

Ко жели дневно да заслужи 5—10 фор. без икаква капитала и своје личне оштете; на лозовима и државним папирима нека се обрати на

J. Danneberg,

97 4 8 Wien I. Kumpfg 7.

ПОМОДНА ГАЛАНТЕРИЈСКА КРАТКЕ И БЕЛЕ РОБЕ ТРГОВИНА

ПАНТЕ ЈОВАНОВИЋА

157 У НОВОМЕ САДУ 3—3

треба 2 вешта помоћника, који говоре српски, немачки и мађарски имају првенство.

МАНУФАКТУРНО-КОНФЕКЦИЈСКА РАДЊА

ПАНТЕ СПАИЋА СИНА

149 У МИТРОВИЦИ 3—3

потребује 2 практиканта младићи који су свршили I и II. разред средњих школа имају првенство, понуде писмено.

НАРОДНО АКЦИЈСКО РАДНИЧКО ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО ЗА НЕПОГОДЕ У БУДИМПЕШТИ.

Уплаћен капитал са 1,000 000 крона.

Ово друштво прима осигуравање у случају смрти и немоћи радника, и то:

1) Сваки се може осигурати, па био у звању или не;
2) Осигурање се прима и за путовање по суву и по води;
3) Осигурање се прима од сваког, који је стар 20, па до 60 године, без обзира на пол и без лекарског извиђаја.

За дуже осигурање друштво даје ове повољности:

Адвокат, банкар, званичник бироа, учитељ, свештеник, плаћа за једно осигурање за 5 000 крона у случају смрти 0.50‰ т. ј. 2·50 кр. за 15 000 крона за инвалицитет 0·70‰ т. ј. 10·50 и т. д.

Ближа извешћа даје сама управа овог друштва, као и агенти „Општег осигуравајућег друштва у Бечу“ друштва „Хонгроа“ бесплатно. 143. 2—6

ДР. ФР. ЛЕНГНЕЛА

Birken-Balsam.

Брезов сок познат је из давних времена као улепшавајуће средство а кад се исти по упутству изумача хемијски у балсам приготови, онда је од чудноватог дејства. Ако се у вече лице намаже, већ сутра дан се примете перути чиме лице постаје бело и нежно. Цене са упутством **1 ф. 50 н**

Добити се може у Будимпешти код: **Josef v. Török, Apotheker, Königsgasse,** као и у реномираним апотекама у провинцији. 568 22—24

Беч, 1873. колајна за заслуге	Будапешта 1885. велика поч. диплома.	Загреб 1891. велика поч. диплома
Осек 1889. поч. диплома.	Н. Паланка 1887. златна колајна	Поч. диплома у Лондону 1878.

ЈОСИФ ЧИК

цар. и кр. искључ. привил.

ПРВА СРЕМСКА ПОРТЛАНД-ЦЕМЕНТА И ХИДРАУЛ. КРЕЧА ТВОРНИЦА У БЕОЧИНУ.

ЦЕНТРАЛНИ БИРО И СТОВАРИШТЕ:

Будимпешта V., Rudolfsquai 8.

препоручује пошт. грађевинарима и архитектима, предузимачима, поседницима, председницима политичких и црк. општина као и осталој пошт. публици своје сопствене производе од

ПОРТЛАНД-ЦЕМЕНТА И ХИДРАУЛИЧКОГ КРЕЧА

који се увек у подједнакој изврсној каквоћи

153 лиферује. 2—26

Ценовници и објашњења шаљу се радо на захтевање.

Париз 1876. бронзана колајна	Кечкемет 1872. сребрна колајна	Нови Сад 1875. златна колајна	Сегедин 1878. колајна за заслуге	Трст 1883. златна колајна

НОВА ТРГОВИНА СА ХАЉИНАМА

КОД „БЕЛОГ ЛАВА“

у Кодиној кући у Новоме Саду.

Долепотписани учтиво јављам п. н. публици из Новог Сада и околице, да уз најфиније цилиндере, шешире од клобучине и сламе, најбоље врсте ципеле, рубље, огрлице, сунцобране и кишобране, у најбогатијем избору продајем помодне артикле за господу и за децу по најновијем паришком, берлинском и бечком крају, а по **најјефтиније цене** и то:

Одела за господу и за децу, горњих капута (иберцихер), жакета, прслука, капута на струк, чакшира од камгарна, дечијих костима, јапунцета за кућу (шлафрока), јапунцета за прашину и кишу, горњих капута за свештенике и т. д.

Даље за велепоштовани женски свет: по најновијој моди Каба (Cabbes), мантлета, жакета, палетоа, хаволока, округли јапунцета и јапунцета за прашину у највећем избору, по најпомоднијем крају из најразноврснијих штофова.

Учтиво Вас умољавам, да се изволите на мене обратити, кад Вам што устреба од горенаведених помодних ствари, а ја ћу се потрудити, да Вас тачном послугом задовољим.

С велепоштовањем

Мориц Ледерер,

код „белог лава“ у Новоме Саду.

122 7—10

Овим стављам свима штов. трговцима, који са свињама раде, да сам поред моје дојакошње „Детаљне Радње одпочео и „**Комисионарску**“ радњу. Салаше као и рану по умереној цени на расположењу имадем, тако исто за најтачнију послугу као и за савесну продају јамчим.

С поштовањем

Коста Брашован

131 9—10 Будапешта — Штајнбрух.

Ц. И КР. ПОВЉАШЋ. ТВОРНИЦА ФИНОГ ЛИКЕРА

основана 1850. — награђена са 20 колајни и почасни диплома

Adolf Fränkl & Söhne, Biala (Galizien)

препоручују своје признате и одликоване пољске ликере

Контузовка, Getreidekümmel, Алаш, и т. д.

Ликера у свима сортама познати најбоље каквоће, специјалитети од старијих силовитих пића.

Могу се добити у свима приповнатим трговинама спецераја и деликатеса, као и у посластичарницама и кавана.

Препродавци добијају рабат. — Ценовници иду

38 гратис и франко. 8—9

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

101 7

Сребрна медаља 1879. Стојни Београд.

КАРЛ МИЛЕР

ПОЗЛАТАР У ВЕЛИКОМ ВАРАДИНУ.

Златна медаља 1886. Вел. Варадин.

По што сам постигао велико искуство у зготовљавању **ИКОНОСТАСА** и осталих црквених намештаја, узимам себи слободу да се препоручим пречасном правосл. свештенству.

Нових иконостаса, предикаоница и осталих намештаја примам ја на позлату, тако исто примам столарске послове и резарске, мраморисање и премазивање лаком. Примам зготовљавање икона по православном типу, као и смештање ових.

Примам уз умерену цену обнављање старих иконостаса и сликање целе цркве.

Шиљем бесплатно по послатој мери потребне нацрте за иконостасе и остале црквене намештаје.

Препоручујући се најтоплије пречасном свештенству и црк. општинама јесам понизни у Великом Варадину, фебруара 1893.

МИЛЕР КАРЛ

позлатар и зготовљач црквеног намештаја.

71 4—20

Умољавам, да писма буду на мађарском или немачком језику.

Онима који пуше цигарете, нека је препоручена на гласу **хартија за цигарете са марком**

Les Dernières Cartouches

творнице Braunstein Fréres, у Паризу 65. Boulevard Exelmans.

Овај производ је славље на пољу индустрије хартије и узор хартија за цигарете.

Једно творничко сложиште наше фирме за продавање хартије за цигарете као и готових завоја за цигарете налази се у Бечу, I., Schottenring, 25.

Наше праве француске хартије за цигарете „Les Dernières Cartouches“ од које сваки картон носи фирму Braunstein Fréres, као и готових завоја за цигарете може се

189 добити у Новоме Саду код гг. **Н. Димовића** и Ем. Дицгена и сина. 25—25

Власник: Славко Свет. Милетић. Главни уредник: др. Јован Пачу. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.